

"ฮาโหล=ฮาหละ"

กับทัศนังภาพชนบทญี่ปุ่น

▲ ท้องทุ่งในจังหวัดนาร่า

กนิษฐา มัทซึโอะ

▲ ซ้ำโรงบ่มเหล้า Matsumoto-shuzo ย่าน Fushimi ซานกรุงเกียวโตมีทุ่งนาโนะฮานะบานงามทุกปี

©Japaninfo

"ฮาโหล=ฮาหละ บาคะเกะ นิ อิริชิ อุกุระ
มิวตาสุ กามะ วะ คาสุมิ ฟุคาชิ
ซารุคาเซะ โชะเงฟูกุ โสรา โอะ มิเรปะ
ยูทสิซุกิ คาการิเตะ นิโอง โอวาจิ....."

เมื่อ พุดถึงดอกนาโนะฮานะ คนญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยจะนึกถึงเพลงที่ชื่อว่า "โอโอะโระ ทสิกิ โนะ โยะรุ" (คืนวันพระจันทร์เสี้ยวกลาง) ประพันธ์เนื้อเพลงโดยทากาโนะ ททสึยูกิ ทำนองโดยโอกาโนะ เทอิจิ เพลงดังกล่าวเป็นหนึ่งในบรรดาเพลงโฟล์คที่กระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่นในสมัยเมจิ (ค.ศ. 1868-1912) ถึงโชวะ (ค.ศ. 1926-1989) เรียบเรียง และกำหนดให้เป็นเพลงในวิชาดนตรีของโรงเรียนประถมต้นทั่วประเทศ แม้ทุกวันนี้ ผู้สูงอายุนับล้านคนก็ยังนิยมเลือกเป็นเพลงขับร้องในคาราวาโอเกะอีกด้วย

ฮาโหล=ฮาหละ หรือดอกพืลมาสดาด มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Rape blossom หรือ Celery cabbage หน้าตาคล้ายดอกคะน้ำ สีเหลืองสดบานอยู่บนยอดต้นที่สูงราว 30-150 เซนติเมตร มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันตก และยุโรป เชื่อกันว่าเผยแพร่เข้ามาในญี่ปุ่นสมัยยาโยอิ (ราว 300 ปีก่อนคริสตกาล - ราวคริสต์ศตวรรษที่ 300) ผ่านทางจีนแผ่นดินใหญ่ เริ่มบานตั้งแต่ราวเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงราวเดือนพฤษภาคม มีหลายสายพันธุ์ด้วยกัน ทั้งที่ไว้เป็นไม้ชมดอก และทั้งที่เป็นอาหาร

เชื่อกันว่าตั้งแต่สมัยนารา และเฮอันมาแล้ว ที่คนญี่ปุ่นปลูกต้นนาโนะฮานะเพื่อนำเอาเมล็ดมากลั่นทำน้ำมันตะเกียงบ้าง น้ำมันประกอบอาหารบ้าง และเพิ่งจะนำเอายอดอ่อน ก่อนดอกจะเริ่มเบ่งบานมาลวกหรือดองเกลือกินกันเมื่อเข้าสู่สมัยเมจิมาแล้ว ความที่

▲ ชาวบ้านในเมือง Uda จังหวัดนาร่าช่วยกันดูแล ▲ กำลังบานงามนาโนะฮานะและซากุระพันธุ์ย่อยที่มีชื่อว่า Mata-bei-zakura อายุกว่า 300 ปี

▲ สีเหลืองสดใส

นาโนะฮานะเป็นผักที่มีวิตามินซี และธาตุอาหารสูงด้วย ทำให้หลายสิบปีมานี้ ผู้คนให้ความสนใจ นิยมกินกันมาก รสจะออกขมนิดๆ แต่เมื่อเยาะโซยุพร้อมโรยด้วยปลาแห้งคั่วที่โอบุซึลงไปจะกลมกล่อม และผลจากการพัฒนาสายพันธุ์ที่ทนทานอากาศหนาวได้ดี พื้นที่ปลูกจึงกลับมาเพิ่มขึ้นทั่วประเทศอีกครั้ง อาจกล่าวได้ว่านาโนะฮานะเป็นทั้งดอกไม้ และผักที่เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของฤดูใบไม้ผลิของญี่ปุ่น

ส่วน “นาโนะฮานะ ยะ ทสึกิ วะ อิิงาชิ นิ อิ วะ นิชิ นิ” เป็นกลอนไฮกุที่กล่าวถึงดอกนาโนะฮานะที่มีชื่อเสียง ผลงานของโยสะ บุซุซึ (ค.ศ.1716 - 1784) นักประพันธ์กลอนไฮกุ และจิตรกรชื่อดังในสมัยกลางเอโดะ ถ่ายทอดทัศนียภาพกว้างใหญ่ของทุ่งนาโนะฮานะที่ยามค่ำจะเห็นลางๆภายใต้แสงจันทร์และระยิบระยับเมื่อแสงอาทิตย์สาดส่องลงมา ไม่แตกต่างไปจากเนื้อเพลง “โอโตะโระทสึกิ โนะ โยะระรุ” ด้านบนของ ทากาโนะ ทสึยุกิ ที่ต่างก็ถ่ายทอดทัศนียภาพชนบทดั้งเดิมของญี่ปุ่น

ทากาโนะ

ทสึยุกิ เกิดที่จังหวัดนางาโนะ
หนึ่งในจังหวัดที่หอมลุ่มไป

ด้วยขุนเขา และป่าไม้ หน้าหนาวจะปกคลุมไปด้วยหิมะขาวโพลน ผู้คนมักตั้งตารอฤดูใบไม้ผลิที่จะเริ่มจากกลางเดือนเมษายนไปจนถึงราวเดือนพฤษภาคม เริ่มจากทิวแถวซากุระสีชมพูอ่อนกับทุ่งนาโนะฮานะด้านล่างที่เป็นสีเหลืองอร่าม เพลงของเขาแบ่งเป็นสองท่อนสั้นๆ ท่อนแรกที่กำลังกับไว้ด้านบนมีเนื้อหา ดังนี้

“ทุ่งนาโนะฮานะ ยามแสงอาทิตย์เริ่มลับขอบฟ้า
เทือกเขารอบๆ ปกคลุมไปด้วยแสงสลัวๆ
เมื่อหมอกมองท้องฟ้า จะสัมผัสสายลมอ่อนๆ ของฤดูใบไม้ผลิ
ยามเย็นไปแล้ว กลิ่นซุนๆ เริ่มลอยมา.....

และท่อนที่สอง ซึ่งมีเนื้อความเป็นภาษาไทยว่า
...ทั้งแสงไฟจากบ้านเรือน ทั้งสีของป่า
ทั้งผู้คนที่ย่อตัวไปตามถนนข้างทุ่งนา
ทั้งเสียงร้องของกบเขียด ทั้งเสียงระฆังบอกเวลา
บ่งบอกถึงคืนวันพระจันทร์เสี้ยว

นอกจากทำนองที่ไพเราะ ขับร้องได้ง่ายแล้ว เพลง “โอโตะโระทสึกิ โนะ โยะระรุ” ยังสะท้อนถึงสภาพอากาศที่ขมขมัวในช่วงต้นฤดูใบไม้ผลิ และภาพของความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของผู้คนในชนบทญี่ปุ่นสมัยก่อนได้อย่างดี แม้ภาพเหล่านี้จะเลือนหายไปจากหลายต่อหลายจังหวัดแล้วก็ตาม หลายปีมานี้ก็มีหลายตำบลหลายหมู่บ้านที่ผู้คนร่วมมือกันฟื้นฟูทัศนียภาพเก่าๆ และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเพื่อส่งทอดให้ลูกหลานต่อไป

สถานที่ชมดอกนาโนะฮานะที่มีชื่อเสียง

1) **Nanohana Park** ที่เมือง Iiyama จังหวัดนางาโนะ จะจัดเทศกาลชมดอกนาโนะฮานะที่ชาวเมืองร่วมกันปลูกและดูแลจากราววันที่ 3-5 พฤษภาคม

2) **Nagisa Park** ริมทะเลสาบปิระในจังหวัดชิงะจากเดือนมกราคม - ต้นเดือนกุมภาพันธ์ ดอกนาโนะฮานะราว 12,000 กอจะบานเหลืองอร่ามตัดกับทิวเขาฮิรา-ซังที่บนยอดเขายังปกคลุมด้วยหิมะ

3) **Mother Farm** ปศุสัตว์ในเมือง Futtsu จังหวัดชิบะซึ่งมีดอกนาโนะฮานะเป็นสัญลักษณ์ของเมือง ทุกต้นฤดูใบไม้ผลิจะมีนาโนะฮานะราว 3.5 ล้านกอบานสะพรั่ง ตัดกับเทือกเขาของหมู่เกาะ Boso-hanto และในวันที่อากาศแจ่มใสจะมองเห็นฟูจิซังไกลๆ ด้วย

▲ นาโนะฮานะที่สวนครัวชาวบ้านใกล้ๆ วัด Shoboji ย่าน Onohara ทางตะวันตกของเกียวโต

▲ ผู้รับบอกว่าจริงๆ แล้วต้องเรียกว่า Seiyō-karashina เป็นพันธุ์มาจากตะวันตก

▲ นาโนะฮานะกำลังบานเต็มที่ที่สวนสาธารณะกลางกรุงโอซากา